

Kristina Svartz
kristina.svartz@mfof.se

Åsa Hjertström
asa.hjertstrom@mfof.se

2018-06-05

Dnr: 4.2.2:1043/17

Reserapport – Chile den 7-9 maj 2018

Sammanfattning

MFoF har inlett en dialog med berörda myndigheter och frivilligorganisationer i Chile i syfte att adopterade i Sverige och anhöriga i Chile ska få så mycket information som möjligt om ursprung.

Centralmyndigheten i Chile, Sename, kommer att ta upp frågan om ett utvidgat uppdrag för att kunna bistå adopterade i praktiska frågor, t.ex. med kontakter med olika arkiv även för adoptioner som förmedlades före att Sename inrättades 1988.

Det finns möjlighet för adopterade att få tillgång till den dokumentation som rör den egna adoptionen som kan finnas i den brottsutredning som pågår i Chile. Förutsättningen är att kontakten mellan den adopterade och utredningen förmedlas via MFoF.

MFoF undersöker de praktiska förutsättningarna för att söka efter adopterades uppgifter i Riksarkivet och återkommer till myndigheter och frivilligorganisationer i Chile om resultatet.

I båda fallen ska kontakten tas direkt med centralmyndigheterna och inte gå via den svenska ambassaden.

Inledning

Den 7-9 maj 2018 besökte MFoF Chile för att inleda en dialog med den chilenska centralmyndigheten Sename i syfte att adopterade som söker sitt ursprung ska få tillgång till så mycket information som möjligt. Bakgrunden är de uppgifter som förekommit om oegentligheter vid adoptioner från Chile till Sverige under 1970-90-talen, och som är föremål för brottsutredning där.

Från MFoF deltog Kristina Svartz och Åsa Hjertström. Svenska ambassaden i Santiago de Chile bistod med information och praktiskt stöd inför och under besöket.

MFoF hade möten med följande under besöket.

- Minister Carozza som leder den brottsutredning som pågår. Från utredningen deltog även Socialarbetare-Jurist Cecilia Erazo och kriminalutredare Fernando Hernández Ravest samt ytterligare två medarbetare.
- Svenska ambassaden i Santiago de Chile. Andre ambassadsekreterare Karin Henriksson, andre ambassadsekreterare Andreas ten Berge och tillträdande andre ambassadsekreterare Charlotte Alldén.
- Den chilenska centralmyndigheten Sename Directora Nacional Susana Tonda Mitri, Jefa de Gabinete de la Directora Nacional Danae Fuentes Ferrera, abogada, asesora Directora Nacional Lois Geiger Echeñique, Jefa Unidad de Relaciones Internacionales Gloria Sepúlveda Devia.

- Nos Buscamos, frivilligorganisation som bistår vid ursprungssökning. Direktör och organisationens grundare Constanza del Rio och hennes medarbetare Ignacia Guzmán Lazo och Machicao Cuqui.
- Hijos y Madres del Silencio, frivilligorganisation som bistår mödrar och adopterade. Direktör Marisol Rodriguez Valenzuela och Ester Herrera.

Vid mötena med Sename och Nos Buscamos deltog även Andreas ten Berge och Charlotte Alldén från svenska ambassaden.

Allmänt om besöken

MFoF blev väl mottaget vid samtliga besök. Det finns en tydlig önskan om samverkan med MFoF för att bistå adopterade i Sverige och mödrar och släktingar i Chile.

Inledningsvis ska sägas att MFoF noga angett syftet med besöket i Chile, och understrukt att MFoF inte har mandat att utreda uppgifter om oegentligheter under 1970-90-talen.

Frågan om oegentligheter kring internationella adoptioner har fått stor uppmärksamhet och tas på stort allvar i Chile. Under perioden förmedlades adoptioner till, förutom Sverige, bland annat USA, Peru, Nederländerna, Italien, Frankrike, Tyskland och Norge. Ett skäl till att de svenska adoptionerna uppmärksammats särskilt uppgavs vara – förutom det i förhållande till andra länder större antalet adoptioner – att det fanns en organisation, och att handlingarna fanns samlade. Till andra länder skedde förmedlingen t.ex. via enskilda advokater och den dokumentation som kan finnas är mer spridd. Både inom ramen för brottsutredningen och i de kontakter som frivilligorganisationerna har vid ursprungssökning förekommer ärenden från fler länder än Sverige.

Dokumentationen i Chile

Vid samtliga besök ställde MFoF frågan om vilken dokumentation som kan finnas i Chile från den aktuella tiden och hur den adopterade kan få ta del av informationen.

Som Sename tidigare svarat skriftligt har myndigheten inte några adoptionsakter från tiden före 1988 då Sename inrättades.

Det har framkommit uppgifter om att en tidigare medarbetare till Adoptionscentrum ska ha överlämnat adoptionsakter till den svenska ambassaden i Santiago de Chile. Mot den bakgrunden har medarbetare vid ambassaden sökt igenom arkiv och förteckningar utan att hitta några dokument eller noteringar som ger stöd för det. Den medarbetare som då fanns i ambassaden kan inte heller påminna sig en sådan händelse.

Svenska ambassaden har kontaktat Chilenska UD med en fråga om vilken dokumentation som finns där och om det finns någon på Chilenska UD som är ansvarig för röttersökning.

Företrädaren för frivilligorganisationen Nos Buscamos, Constanza del Rio, har uppgett att hon tidigare har haft adoptionsakter om svenska adopterade men att hon hösten 2017 lämnade samtliga till Minister Carozza som utreder adoptionerna. De enda dokument som Nos Buscamos har i dag är enligt uppgift sådana som adopterade själva registrerar hos Nos Buscamos när de vänder sig dit för att få stöd i ursprungssökningen.

Inte heller frivilligorganisationen Hijos y Madres del Silencio har handlingar om internationellt adopterade. Organisationen har framför allt kontakt med mödrar i Chile som misstänker att deras barn adopterades nationellt eller internationellt. En del mödrar har fått uppgiften att barnet dött vid födseln. Hijos y Madres del Silencio uppgav vidare att det är svårt att nå ut med information till mödrar och släktingar ute i landet om att adoptioner från den aktuella perioden nu utreds.

Minister Carozza och hans utredare bekräftade uppgiften att de har handlingar som kommit från Nos Buscamos. Vid mötet konstaterades att de handlingar som kan finnas om svenska adoptioner i Chile bör finnas där och ingår i utredningsmaterialet. Det rör sig i dagsläget om 371 akter som rör adoptioner till Sverige. Hela utredningen omfattar närmare 1000 akter. Det går inte att säga det exakta antalet fall i utredningen då det finns dokument som kommer inkluderas i utredningen allt eftersom.

På MFoF:s fråga om svenska adopterade kan ta del av handlingarna som ingår i utredningen förklarade Minister Carozza att det skulle vara möjligt om sådana förfrågningar görs via MFoF. Minister Carozza och MFoF enades om att den som är adopterad under den tid utredningen avser och som har anledning anta att det kan finnas handlingar som rör den egna adoptionen i utredningsmaterialet vänder sig till MFoF. Den adopterade sammanställer alla uppgifter och dokument som finns tillgängliga om den egna adoptionen som MFoF förmedlar till Minister Carozzas kansli. Om den adopterades handlingar finns i utredningsmaterialet sänds dessa till MFoF som vidarebefordrar dem till den adopterade.

Dokumentationen i Sverige

MFoF har i dag två ärenden med mödrar eller släktingar som söker adopterade från Chile i Sverige. I båda fallen har MFoF bett om så utförlig information som möjligt som kan identifiera den adopterade och adoptivföräldrarna. MFoF gör med hjälp av uppgifterna en förfrågan till Riksarkivet och gör sedan en bedömning av på vilket sätt en kontakt bör tas med den det berör.

Vid de olika besöken uppmanade MFoF myndigheterna och organisationerna att skicka förfrågningar direkt till MFoF och inte via den svenska ambassaden. Vid besöket hos Hijos y Madres del Silencio, som har kontakt med mödrar och släktingar, kom MFoF och organisationen överens om att avvakta de två nu pågående sökningarna för att pröva om det är möjligt att få fram informationen.

Möjligheten till stöd vid ursprungssökning

På samma sätt som MFoF har Senape inte i uppgift att lämna praktiskt bistånd till enskilda adopterade vid ursprungssökning. I en skrivelse från 2013 till Socialdepartementet har MFoF framfört att adopterade bör få sådant statligt stöd och att MFoF:s uppdrag bör utvidgas till att omfatta den uppgiften. MFoF har tagit upp frågan sedan dess och understrukt vikten av att adopterade får både praktiskt stöd och stöd att sätta uppgifter i ett historiskt och kulturellt sammanhang av MFoF men också att det finns tillgång till psykosocialt stöd i kommunen för att få stöd under processen med att söka sitt ursprung.

I sammanhanget bör nämnas att den svenska ambassaden inte har den uppgiften, inte heller kapaciteten att stödja i en sådan process.

Ett resultat av mötet med Sename var att även Sename kommer att ta upp frågan om att erhålla ett utvidgat uppdrag för att kunna bistå med kontakter med domstolsarkiv, socialtjänstarkiv m.m. även i fall där före 1988.

Brottsutredningen i Chile

Utredningen avser även nationella adoptioner och, som nämnts, adoptioner till flera länder än Sverige. Utredningen är en brottsutredning och omfattas av sekretess. Det är i dagsläget inte klart när den ska vara slutförd.

MFoF har tidigare fått frågan från utredaren om vilka handlingar myndigheten har tillgång till och om de kan överlämnas till brottsutredningen. Samtliga handlingar finns i det här fallet i Riksarkivet. MFoF har beskrivit på vilket sätt utredaren kan ansöka om internationell rättsliga hjälp i Sverige för att få frågan om att ta del av handlingarna prövad.